

Sygn. akt **III AUa 568/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jolanta Cierpiał

Sędziowie: SSA Marta Sawińska (spr.)

del. SSO Małgorzata Woźniak-Zendran

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Perkowicz

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2017 r. w Poznaniu

sprawy **J. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 16 grudnia 2015 r. sygn. akt IV U 960/14

1. **uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia w zakresie decyzji pozwanego z 16 czerwca 2014 r. i w tym zakresie umarza postępowanie;**
2. **w pozostałym zakresie apelację oddala.**

del. SSO Małgorzata Woźniak-Zendran	SSA Jolanta Cierpiał	SSA Marta Sawińska
-------------------------------------	----------------------	--------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.03.2014 r. znak (...) pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawcy J. B. prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na niewykazanie przez wnioskodawcę 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Pozwany uznał wnioskodawcy okres 8 lat, 11 miesięcy i 16 dni wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca J. B. w odwołaniu od tej decyzji skierowanym do Sądu Okręgowego w Zielonej Górze domagał się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury, wnosząc o zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okres od 27.04.1973 r. do 14.04.1975 r., w którym odbywał zasadniczą służbę wojskową, a także okresu pracy w (...)Nr (...) w C. w okresach kwestionowanych przez ZUS. Na potwierdzenie powyższych okoliczności wskazał świadków.

W toku postępowania organ rentowy decyzją z dnia 16.06.2014 r. uznał wnioskodawcy staż pracy w szczególnych warunkach w wysokości 10 lat, 7 miesięcy i 20 dni.

Decyzją z dnia 01.12.2014 r. organ rentowy uznał wnioskodawcy staż pracy w szczególnych warunkach w wysokości 12 lat, 7 miesięcy i 19 dni. Od tej decyzji wnioskodawca również wniósł odwołanie.

W odwołaniu od decyzji dnia 01.12.2014r. wnioskodawca wniósł o jej zmianę i zaliczenie kwestionowanych przez organ rentowy okresów zatrudnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych. Domagał się zaliczenia okresu zatrudnienia w (...)Nr (...) w C. od 01.06.1982 r. do 31.01.1983 r., od 01.03.1983 r. do 31.05.1983 r. i od 01.07.1983 r. do 30.04.1986 r. oraz części okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od 01.01.1975 r. do 11.04.1975 r.

Sąd na podstawie art. 219 kpc połączył sprawy ze wszystkich odwołań celem ich wspólnego prowadzenia i rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 16 grudnia 2015 r. Sąd dokonał zmiany wszystkich decyzji to jest decyzji pozwanego z dnia :25 marca, 16 czerwca i 1 grudnia 2014 r. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury poczynając od dnia 30 grudnia 2013 r.

U podstaw powołanego rozstrzygnięcia leżą następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Wnioskodawca J. B., urodzony (...), we wniosku złożonym w organie rentowym w dniu 30.12.2013 r. domagał się ustalenia prawa do emerytury przewidzianej przepisem art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 z późn. zm.), wnosząc o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Na skutek złożonego wniosku, organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z dnia 25.03.2014 r., w której uznał za udowodniony na dzień 01.01.1999 r. okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 26 lat, 11 miesięcy i 12 dni, w tym okres 8 lat, 11 miesięcy i 16 dni wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Decyzjami z dnia 16.06.2014 r. i 01.12.2014 r. organ rentowy ponownie odmówił wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury.

Ostatecznie organ rentowy uznał wnioskodawcy za udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 26 lat, 10 miesięcy i 19 dni, w tym okres 12 lat, 7 miesięcy i 19 dni pracy w warunkach szczególnych.

Sporne pomiędzy stronami było to, czy J. B. wykonywał pracę w warunkach szczególnych w okresach od 01.06.1982 r. do 31.01.1983 r., od 01.03.1983 r. do 31.05.1983 r. i od 01.07.1983 r. do 30.04.1986 r. w (...)Nr (...) w C., a także czy okres służby wojskowej od 01.01.1975 r. do 11.04.1975 r. należy zaliczyć wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca jest z zawodu spawaczem gazowo-elektrycznym.

W okresie od 27.04.1973 r. do 11.04.1975 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Do dnia 26.04.1973 r., a także od dnia 06.05.1975 r., wnioskodawca wykonywał w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) pracę uznaną przez organ rentowy za pracę w szczególnych warunkach. W okresie od 14.08.1979 r. do 30.04.1986 r. wnioskodawca zatrudniony był w (...) Nr (...) w C. jako spawacz.

Świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 25.02.2014 r. jako okresy pracy w warunkach szczególnych w ww. Jednostce wymienia okres od 14.08.1979 r. do 31.05.1982 r., od 01.02.1983 r. do 28.02.1983 r., od 01.06.1983 r. do 30.06.1983r.

Przez cały sporny okres zatrudnienia w (...) Nr (...) w C. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę spawacza przy spawaniu elektrycznym i gazowym.

Wnioskodawca wymieniał rury w kanałach centralnego ogrzewania na terenie jednostki, a także 30 obiektach należących do Jednostki Wojskowej, blokach mieszkalnych jednostki i w kotłowniach lokalnych przy blokach. Polegało to na wycinaniu rur, wstawianiu nowych i spawaniu. Jednostka Wojskowa miała basen, gdzie wnioskodawca również wymieniał rury c.o. Obsługiwał także w w/w zakresie mieszkania należące do jednostki. Ubezpieczony spawał rury kotłowni, we wsypach do kotłów, wymieniał blachy, które musiał zespawać.

W sezonie, tj. od października do kwietnia wnioskodawca wykonywał naprawy bieżące w kanałach ciepłowniczych, kotłowni głównej i kotłowni małej, wymieniał rury, instalacje, natomiast poza sezonem remontował rury w kotłowni. W samej (...) było ok. 20 km kanałów.

Wskazane prace J. B. wykonywał również w hali sportowej, budynku kasyna z internatem.

Aby w spornym okresie pracować na stanowisku spawacza gazowo-elektrycznego trzeba było posiadać uprawnienia oraz dokumenty na tę okoliczność, a wnioskodawca taki dokument posiadał.

Przesłuchana w charakterze świadka I. P. zeznała, że była w (...) w C. kadrową, w okresie od 1985r. do 2004r. To nie ona wystawiała pracownikom świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Nie pamięta, czy w spornym okresie czasu wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę spawacza. Wnioskodawca spawał i wykonywał w razie potrzeby inne obowiązki pracownicze.

W okresie od 01.06.1986 r. do 31.05.1988 r. wnioskodawca wykonywał pracę uznaną przez organ rentowy jako praca w szczególnych warunkach w Zakładzie (...) – W. P. (1) w P..

W tak ustalonym stanie faktycznym sąd I instancji uznał odwołanie za uzasadnione.

Sąd wskazywał, że art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz.U. z 2013 r., poz. 1440) zwanej dalej ustawą emerytalną stanowi, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32,33,39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Art. 32 ustawy emerytalnej przewiduje prawo do emerytury w obniżonym wieku ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949r., będących pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom tym przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Mężczyzna, będący pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, może przejść na emeryturę w wieku 60 lat pod warunkiem, że udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowy - co najmniej 25 lat, w tym co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W przedmiotowej sprawie w ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca J. B. wykazał ponad 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych.

W myśl § 2 ust. 2 powoływanego rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, okresy pracy w szczególnych warunkach, na podstawie posiadanej dokumentacji, stwierdza zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Jednakże z ugruntowanego już orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż w sądowym postępowaniu odwoławczym nie obowiązują ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu przed organem rentowym i możliwe jest ustalenie okresów pracy w szczególnych warunkach również w oparciu o inne dowody niż zaświadczenia z zakładów pracy (uchwała SN z 21 września 1984r., sygn. III UZP 48/84, Lex 14630 oraz uchwała SN z 10 marca 1984r., sygn. III UZP 6/84, Lex 14625). Powyższe wynika także z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985r., II UZP 5/85 (Lex nr 14635), w której SN stwierdził, że jeżeli odwołujący wykaże, że z powodu likwidacji zakładu pracy nie jest możliwe przedstawienie zaświadczenia z zakładu pracy, to może tę okoliczność dowodzić wszelkimi środkami dowodowymi. Podobne stanowisko Sąd Najwyższy zajął w wyroku z dnia 8 kwietnia 1999r., II UKN 619/98 OSNP 2000/11/439. Dlatego też Sąd mógł oprzeć swoje rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie na wynikach postępowania dowodowego z innych dokumentów, oraz zeznań przesłuchanych w sprawie świadków.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe uzasadnia w uznaniu Sądu Okręgowego twierdzenie, iż wnioskodawca w okresie od 14.08.1979 r. do 30.04.1986 r. (a więc także w spornych okresach od 01.06.1982 r. do 31.01.1983 r., od 01.03.1983 r. do 31.05.1983 r. i od 01.07.1983 r. do 30.04.1986 r.) w (...) Nr (...) w C. wykonywał pracę jako spawacz przy spawaniu elektrycznym i gazowym, a zatem pracę kwalifikowaną jako praca w szczególnych warunkach wymienioną pod pozycją 12 w dziale XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Wnioskodawca przez sporny okres wykonywał pracę spawacza. Okoliczności te wynikają zarówno z dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę – świadectwa pracy, akt osobowych, książeczki spawacza, dyplomu mistrzowskiego, jak też z zeznań świadków Z. K., W. P. (1) i częściowo I. P.. Świadkowie zgodnie potwierdzili, że wnioskodawca od początku pracował spawaczem gazowo-elektrycznym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Świadek Z. K. pracuje w (...) w C. od 1977r. jako monter instalacji wod.-kan. Świadek zeznał, że widział wnioskodawcę w pracy. Wymieniał on rury w kanałach centralnego ogrzewania na terenie jednostki. Pracował również w hali sportowej i budynku kasyna z internatem. Świadek Z. K. zeznał, że praca wnioskodawcy polegała na wycinaniu rur, wstawianiu nowych i spawaniu (k. 90v)

Świadek W. P. (1) pracował w (...) w C. od 1979r. do 1986r. jako konserwator i posiadał uprawnienia spawacza gazowego. Świadek zeznał, że oprócz niego w (...) było jeszcze 5-6 konserwatorów, ale nie wszyscy posiadali uprawnienia gazowo-elektryczne. W. P. potwierdził, że wnioskodawca wykonywał prace spawalnicze. W sezonie, tj. od października do kwietnia wnioskodawca wykonywał naprawy bieżące w kanałach ciepłowniczych, kotłowni głównej i kotłowni małej, wymieniał rury, instalacje, natomiast poza sezonem remontował rury w kotłowni. W samej Jednostce było ok. 20 km kanałów (k. 105v).

Odnosnie natomiast okresu służby wojskowej od 01.01.1975r. do 11.04.1975r., który nie został uznany przez organ rentowy, w pierwszej kolejności podnieść należy, iż zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 144 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym w okresie spornym w niniejszej sprawie, czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wliczał się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby.

Warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia było zachowanie terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub w art. 107 ust. 1 (art. 108 ust. 3 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej).

Sąd nie podzielił przy tym stanowiska pozwanego, że nowelizacja przepisu art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony, która weszła w życie z dniem 01.01.1975r., powoduje utratę przez wnioskodawcę prawa do zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w niniejszej sprawie. Zarówno bowiem wersje tego przepisu w brzmieniu sprzed dnia 01.01.1975r., jak i po tym dniu, a w obu przypadkach - w okresie odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej - konstytuują stan rzeczy zgodny z żądaniem wnioskodawcy. Aktualność zachowała w niniejszej sprawie uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16.10.2013r. (II UZP 613, OSNP 2014/42), zgodnie z którą czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 cytowanej już ustawy z dnia 21.11.1967r. zalicza się – na warunkach wynikających z tego przepisu – do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej).

Tak więc w przypadku pracowników zatrudnionych przed podjęciem służby wojskowej w szczególnych warunkach, którzy po zakończeniu służby w ustawowym terminie zgłosili się do pracy, okres tej służby traktuje się na równi z zatrudnieniem wykonywanym w szczególnych warunkach. Z takim stanem rzeczy mamy do czynienia w przypadku wnioskodawcy, który do dnia 26.04.1973r., a także od dnia 06.05.1975r., wykonywał w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) pracę uznaną przez organ rentowy za pracę w szczególnych warunkach.

W tej sytuacji, zdaniem Sądu wnioskodawca spełnił wszystkie warunki niezbędne do wydania prawa do wcześniejszej emerytury.

Reasumując Sąd I instancji uznał, że J. B. legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach i z tego tytułu spełnił przesłanki do uzyskania emerytury z chwilą ukończenia (...) roku życia.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

Apelację od powołanego rozstrzygnięcia wywiódł pozwany organ rentowy, domagając się uchylenia zaskarżonego orzeczenia w uwagi na nieważność postępowania a w razie nieuwzględnienia tego zarzutu – z uwagi na wadliwość wyroku i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Zarzuty apelacji objęły:

-nieważność postępowania poprzez naruszenie art.477¹⁴§2 k.p.c. w związku z art.379 pkt 1 k.p.c. poprzez orzeczenie w zakresie decyzji pozwanego z 16 czerwca 2014 r., nieobjętej odwołaniem;

-naruszenie art.233§1 k.p.c. poprzez wadliwą ocenę dowodów przyjęcie, że w kwestionowanym przez pozwanego okresie 1.06.1982 – 31.01.1983; 1.03.-31.05.1983 r.; 1.07.1983 r. – 30.04.1986 r. ubezpieczony wykonywał prace w warunkach szczególnych w charakterze spawacza, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, podczas gdy zebrany materiał dowodowy nie dawał ku temu podstaw;

-naruszenie art.328§2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku przyczyn odmowy uznania za wiarygodne zeznań A. P. oraz świadectwa pracy z 25.02.2014 r., a także uznania za prawdziwe i korzystne dla strony odwołującej dokumentów z akt osobowych ubezpieczonego oraz zeznań świadka I. P.;

-naruszenie przepisów prawa materialnego to jest art.184 ust.1 w związku z art.32 ust.1 i ust.1 a pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2015 r. poz.748 ze zm) poprzez niewłaściwe zastosowanie.

Ubezpieczony J. B. nie zajął wobec wniesionej apelacji merytorycznego stanowiska.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest bezzasadna.

Na wstępie Sąd Apelacyjny wskazuje, że w pełni akceptuje ustalenia faktyczne poczynione na etapie postępowania pierwszo instancyjnego, przez co uznaje za zbędne ponowne ich w tym miejscu szczególne przywoływanie.

Prawidłowo przywołano materialno prawne podstawy zaskarżonej decyzji.

Art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz.U. z 2013 r., poz. 1440) zwanej dalej ustawą emerytalną stanowi, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32,33,39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

3) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn oraz

4) okres składkowy i nieskładkowy pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Art. 32 ustawy emerytalnej przewiduje prawo do emerytury w obniżonym wieku ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949r., będących pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom tym przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Mężczyzna, będący pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, może przejść na emeryturę w wieku 60 lat pod warunkiem, że udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowy - co najmniej 25 lat, w tym co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Nietrafne są wszystkie zarzuty przywołane w środku zaskarżenia.

Co do zarzutu o największej wadze (branym pod uwagę przez sąd odwoławczy z urzędu w każdej rozpoznawanej w toku instancji sprawie) to jest zarzutu nieważności postępowania Sąd Apelacyjny wskazuje, co następuje:

Zgodnie z przywołanymi w apelacji przepisami prawa procesowego cywilnego bezwzględna niedopuszczalność drogi sądowej zachodzi wówczas, gdy sprawa – na skutek jej „niecywilnego” charakteru lub w związku z obowiązującym przepisem prawa – w żadnym wypadku nie może być załatwiona przez sąd powszechny. Niedopuszczalność względna, występująca w polskim ustawodawstwie sporadycznie, wynika z pozostawienia osobie uprawnionej możliwości wyboru drogi – sądowej lub przed innym organem – na której chce realizować przysługujące jej prawo podmiotowe. Możliwość takiego wyboru musi być jednak przewidziana w konkretnym przepisie ustawy (dekretu). Można mówić o nie dopuszczalności drogi sądowej w zakresie całego powództwa albo tylko jego części. W efekcie mimo przynależenia danej sprawy do drogi sądowej, droga ta może być – w części istotnej dla orzeczenia o całości żądania niedopuszczalna. Stan taki nie uzasadnia odrzucenia pozwu lecz zawieszenie postępowania ze względu na praedudicium do czasu rozstrzygnięcia kwestii nienależącej do drogi sądowej przez uprawniony organ (post. SA w Łodzi z 10.2.2011 r., I ACA 899/10, OSA/Łdz. 2011, Nr 4, poz. 37) Przepisy regulujące dopuszczalność drogi sądowej chronią ogólny porządek prawny. Z tych względów dopuszczalność drogi sądowej sąd uwzględnia z urzędu w każdym stanie sprawy (art. 202 KPC). Stwierdziwszy brak tej przesłanki odrzuca pozew zgodnie z art. 199 KPC, brak jej powoduje nieważność postępowania (art. 379 KPC). Wykonanie przeto przez sąd obowiązku nałożonego cytowanymi przepisami nie może być rozważane w płaszczyźnie nadużycia prawa będącego w kolizji z zasadami współżycia społecznego, gdyż przesłanka dopuszczalności drogi sądowej nie podlega dyspozycji ani sądu, ani stron (post. SN z 6.6.1972 r., I PZ 25/72, Legalis).

Analiza akt postępowania dowodzi, że opisana wyżej sytuacja nie zachodziła w niniejszej sprawie. Niewątpliwie sąd I instancji objął zakresem merytorycznego rozstrzygnięcia prawomocną (wobec jej niezaskarżenia) decyzję pozwanego organu rentowego z dnia 16 czerwca 2014 r., nie oznacza to jednak zaistnienia wypadku niedopuszczalności drogi sądowej.

Od decyzji z 16.06.2014 r. niewątpliwie co do zasady przysługuje droga sądowa, z której jednak strona nie skorzystała w ogóle. Powyższe uprawnia do wniosku, że sąd I instancji wydał wyrok w sytuacji, gdy było to niedopuszczalne wobec braku odwołania jakie mogłoby stanowić przedmiot rozstrzygnięcia sądowego. Znajduje do tej sytuacji wprost zastosowanie norma art.355 k.p.c., toteż właściwe było uchylenie orzeczenia sądu I instancji w zakresie odwołania od decyzji z 16 czerwca 2014 r, i umorzenie postępowania.

Odnośnie zarzutu przekroczenia swobodnej sędziowskiej oceny dowodów poprzez naruszenie art.233§1 k.p.c. sąd odwoławczy podnosi, co następuje:

Na wstępie wskazać należy, że w przyjętym systemie apelacji celem postępowania apelacyjnego jest ponowne wszechstronne zbadanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym. Sąd odwoławczy będąc bowiem przede wszystkim instancją merytoryczną, orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2002 r., sygn. IV C KN 15754/00, publ.).

Pozwany organ rentowy zarzucił Sądowi I instancji przede wszystkim naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 KPC poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie dowolnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Zarzut ten należy uznać za chybiony, ponieważ w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy wyjaśniając sporne okoliczności sprawy, istotne dla jej rozstrzygnięcia i dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie przekroczył wyznaczonych w art. 233 KPC granic swobody, jak również nie dopuścił się dowolności w jego ocenie. Przepis art. 233 § 1 KPC uprawnia sąd do oceny wiarygodności i mocy dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału sprawy. Z jednej zatem strony sąd orzekający uprawniony jest do oceny tychże dowodów według własnego przekonania, z drugiej natomiast sam jest zobowiązany do wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Uprawnienie sądu do oceny dowodów według własnego przekonania nie oznacza dowolności w tej ocenie. Poza sporem winno być, iż dokonując tej oceny sąd nie może ignorować zasad logiki, osiągnięć nauki, doświadczenia czy też wyciągać wniosków nie wynikających z materiału dowodowego. Dopuszczenie się obrazy art. 233 § 1 KPC przez sąd może zatem polegać albo na przekroczeniu granic swobody oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki, albo też na nie dokonaniu przez sąd wszechstronnego rozważania sprawy. Wbrew stanowisku ubezpieczonego, Sąd Okręgowy nie dopuścił się obrazy powyższego przepisu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego uprawnione są jedynie zarzuty apelującego odnośnie braku w pisemnym uzasadnieniu wyroku oceny zeznań świadka A. P. . Nie zostały one powołane jako podstawa ustaleń faktycznych stąd domniemywać należy, że nie stanowiły podstaw dla ich poczynienia. Mimo niewątpliwego naruszenia wskazań co do wymaganych elementów pisemnego uzasadnienia wyroku (zwłaszcza oceny jakim dowodom sąd dał wiarę oraz jakim dowodom i z jakich powodów tego przymiotu innym dowodom nie przypisał) Sąd Apelacyjny podziela pogląd, iż zeznania te nie mogą stanowić podstaw dla ustaleń faktycznych. Świadek ten – co należy z całą mocą podkreślić – jako jedyna słuchana w sprawie osoba nie był zatrudniony w spornych okresach w (...) C.. Jak wynika ze złożonych zeznań świadek zatrudniony został dopiero w roku 2004 jako kadrowa. Wiedzę swą odnośnie charakteru pracy odwołującego czerpie więc wyłącznie z okoliczności towarzyszących wystawieniu świadectwa pracy w warunkach szczególnych w roku 2014. Nie przedstawiono przy tym w toku postępowania żadnych dowodów na poparcie prezentowanej przez świadka tezy, iż zaliczeniu do okresu pracy w warunkach szczególnych podlegały tylko okresy, w których wypłacano dodatek. Oceniając stanowisko pracy jako konserwator-spawacz świadek opierał się wyłącznie na dokumencie z akt osobowych- zakresie czynności z sierpnia 1979 r.

Odmienne – jako stanowiące podstawę dla ustaleń faktycznych – sąd I instancji prawidłowo ocenił zeznania pozostałych świadków. Świadek Z. K. był zatrudniony w tym samym okresie, co odwołujący w (...) C., potwierdził jego pracę jako spawacza przy wymianie rur co w kanałach, w kotłowniach, budynkach infrastruktury jednostki. Wyjaśnił kwestie związane z zaniechaniem wypłaty dodatku za pracę w warunkach szkodliwych także na jego rzecz. Podobnie opisał charakter zatrudnienia wnioskodawcy drugi ze świadków : W. P. (1). Określił tę pracę jako pracę spawacza elektryczno-gazowego. Podkreślił też uprawnienia odwołującego jako konserwatora ale wyjaśnił, że prócz niego samego w zakładzie było 5-6 konserwatorów. Podkreślał jednak jako pracę faktycznie świadczoną pracę spawacza w kanałach, kotłowniach, budynkach jednostki.

Zeznaniom świadka M. P. przeciwstawić trzeba (jak to de facto uczynił sąd I instancji przy ustaleniach faktycznych) zeznania I. P.. Zaakcentować trzeba, że świadek ten zawnioskowany został przez sam organ rentowy.

W odróżnieniu do obecnej kadrowej, I. P. pełniła tę funkcję w spornych okresach co daje podstawy do czynienia ustaleń na podstawie jej wiedzy z ówczesnego okresu. Świadek akcentował zatrudnienie odwołującego przez cały czas w tym samym charakterze to jest spawacza , przyznał fakt formalnej „zmiany nazewnictwa” stanowiska pracy odwołującego.

Co do oceny świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego w roku 2014 r.:

Zaznaczyć należy na wstępie rozważań, że świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym, a tym samym podlega weryfikacji w toku postępowania o przyznanie świadczenia, która powinna być dokonywana przez dokumentację pracowniczą i charakter rzeczywiście wykonywanej pracy. Niewątpliwie świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym, jest dokumentem prywatnym. Dokument prywatny stanowi zaś dowód tego, że osoba która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie, a więc korzysta z domniemania, że zawarte w nim oświadczenie złożyła osoba, która go podpisała. Dokument prywatny nie korzysta natomiast z domniemania zgodności z prawdą oświadczeń w nim zawartych. Dokument prywatny jest jednym z dowodów wymienionych w Kodeksie postępowania cywilnego i podlega ocenie, tak jak wszystkie inne dowody. Dowód z dokumentu prywatnego - świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach złożony przez ubezpieczonego jest co prawda samodzielnym środkiem dowodowym, służącym stronie do udowodnienia faktu, którego istnienie potwierdzono w dokumencie, jednakże nie zwalnia to sądu orzekającego od oceny tego dowodu z zachowaniem zasad określonych w art. 233 § 1 KPC.

Na okoliczność pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych sąd I instancji przeprowadził dowody osobowe omówione wyżej. Zdaniem apelującego pominięto istotne dla uznania świadectwa pracy za wiarygodne dokumenty akt osobowych odwołującego.

Odnosząc się do powyższego zarzutu zaakcentować należy, że w okresach 1.06.1982 – 31.01.1983; 1.03.-31.05.1983 r.; 1.07.1983 r. – 30.04.1986 r. wykazywano dokumentami akt osobowych zatrudnienie wnioskodawcy wyłącznie w charakterze spawacza , z uprawnieniem do dodatku. Wyciąg z rozkazu dziennego z 29.09.1982 r. posługuje się sformułowaniem „stwierdzam staż pracy celem uzyskania dodatku za szczególne właściwości pracy 5 lat na 1.09.1982 r.”, angaż z 3.11.1982 wskazuje stanowisko „spawacz”. Podobnie angaż z 22.03.1983 r., wyciąg z rozkazu dziennego z 16.01.1984 r. „staż pracy do dodatku za szczególne właściwości pracy 6 lat 4 miesiące”, wyciąg z rozkazu z 7.05.1984r. „zwiększam dodatek za szczególne właściwości pracy”.

Świadectwo pracy wydane po zakończeniu zatrudnienia datowane na 30.04.1986 r. ujmuje wyłącznie stanowisko spawacza w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zaznaczyć przy tym należy, że o całkowicie marginalnym wykonywaniu pracy konserwatora lub wręcz jej niewykonywaniu świadczy też i to, że w okresach ujętych w świadectwie pracy w warunkach szczególnych potwierdzonych przez pracodawcę w roku 2014 r. to jest 14.08.1979-31.05.1982 r., 1.02.1983- 28.02.1983 r., 1-30.06.1983 r. w aktach osobowych znajduje się wyłącznie jeden dokument odnoszący się także do czynności konserwatora to jest : zakres czynności konserwatora-spawacza z 14.08.1979 r. Pozostałe angaże jak i wyciągi

z rozkazów powołują stanowczo i konsekwentnie stanowisko spawacza i przysługujący pracownikowi dodatek za szczególne właściwości pracy.

Mając na uwadze całość zaprezentowanych argumentów dokonano uchylenia punktu 1 wyroku i umorzenia postępowania w myśl art.386§3 k.p.c. w związku z art.355 k.p.c., w pozostałym zakresie oddalając apelację (punkt 2) w myśl art. 385 k.p.c.

del. SSO Małgorzata Woźniak-Zendran	SSA Jolanta Cierpiał	SSA Marta Sawińska
-------------------------------------	----------------------	--------------------